

Groh, K.:

A NEMZETI KÖNYVTÁR ÉS AZ EGYETEMI KÖNYVTÁR KÖZPONTI KÖNYVTÁR-TUDOMÁNYI-MÓDSZERTANI KABINETJÉNEK FELADATAI AZ 1958.ÉVBEN

Az Oktatás- és Művelődésügyi Minisztériumnak a Központi Könyvtártudományi-Módszertani Kabinet létrehozásáról szóló, 1957. április 27.-én kelt rendelete megszüntette azt a kedvezőtlen helyzetet, mely eddig módszertani munkánk megszervezésében fennállott és amely abban a kettősségben nyilvánult meg, hogy a közművelődési könyvtárak módszertani irányítását a Nemzeti Könyvtár, a tudományos könyvtárakét pedig a prágai Egyetemi Könyvtár kabinetje végezte. Az egységes központi kabinet létrehozásával sikerült a módszertani munka egységét megteremtünk.

A minisztérium rendelete értelmében a Központi Könyvtártudományi-Módszertani Kabinetnek /a továbbiakban KKKM - szerk.megj./ minden könyvtárfajta módszertani központjává kell lennie. Ahhoz, hogy ez a határozat a gyakorlatban megvalósítható legyen, olyan szakmai és eszmei programot kellett előkészítenünk, amely a könyvtárak szükségleteiből kiindulva ezt a lenni jelszót tartja szem előtt: "Építeni, propagálni, szervezni". A programot az ideiglenes szervezeti szabályzat határozta meg; ez három főfeladatot szab meg a Kabinet számára:

a/ gondozza a tudományos kutatófeladatok és a tudományos munkák feldolgozásának ügyét; tanulmányozza, általánosítja és propagálja a bel- és külföldi könyvtárak legjobb tapasztalatait;

b/ módszertani segítséget nyújt a közművelődési és a más típusú könyvtáraknak;

c/ rendszeresen gondoskodik a könyvtári dolgozók politikai és szakmai képzettségének emeléséről.

A Kabinet három fő munkaterületét három osztály gondozza. Ezek: a

tudományos osztály, a módszertani és instruáló osztály, s az oktatási osztály. A tudományos osztálynak az a feladata, hogy biztosítsa a módszertani és instruáló osztály munkájához szükséges elméleti alapokat. Az oktatási osztály főgondja a dolgozók szakmai képzettségének emelése, elméleti és gyakorlati vonatkozásban egyaránt.

Tekintettel arra, hogy a két kabinet egyesítése a nyári hónapokban történt, a KKMK az 1957. év második felére szóló munkatervet még a két kabinet eddigi tervének figyelembevételével dolgozta ki; nem volt ui. módja rá, hogy alapvető változtatásokat foganatosítson. 1958-ban azonban már a módszertani munka általános értelmezése főként az alábbi három vonatkozásban fog megváltozni.

Eddig a kabinetek munkája a könyvtáraknak nyújtandó közvetlen segítség terén gyakran ad hoc jellegű volt, vagyis a kabinetek csak akkor nyújtottak segítséget, ha bizonyos feladat elvégzésére vagy a segítségnyújtásra felkérték. 1958-tól kezdve a Kabinet tervszerűen kíván dolgozni, azaz a könyvtárak pontos nyilvántartása /dokumentációja/ alapján fokozatosan segít a hiányosságok kiküszöbölésében. Az 1958. évre tervbevetük a közművelődési könyvtárak állományának felmérését; erre az elkövetkezendő felülvizsgálat és a könyvtári katalógusok létrehozásának, illetve továbbépítésének előkészítése céljából van szükség.

A KKMK-nak az a terve, hogy az egyes szakterületek számára szakembereket toboroz, illetve nevel. 1958-ban a Kabinet tevékenysége a következő munkaterületekre fog irányulni: a könyvtárak állományának gyarapítása, katalógusok, olvasószolgálat, a gyermekekkel és az ifjúsággal való foglalkozás, könyvtári technika, a tudományos és a szépirodalommal való foglalkozás, munkaverseny és ujtójavaslatok, a könyvtárak és az olvasás propagálása. Részletesebb, illetve teljes munkafelosztásra azért nincs egyelőre lehetőség, mert kevés a szakemberünk. A többi feladatot illetve a különleges munkákat külső szakemberek bevonásával óhajtjuk elvégeztetni. Ebből a célból a KKMK munkatársi aktiva kiépítésén dolgozik. A Kabinet egy-egy előadója a munkakörébe vágó feladatokat teljes egészében el fogja látni. Így tehát tanulmányozza saját szakterületének irodalmát, feldolgozza az anyagot /kivonatokat, annotációk útján/, módszertani utmutatókat készít, konzultációkat nyújt és instruáló tevékenységet folytat, s végül figyelemmel kíséri munkaterületének helyzetét és fejlődését.

A KKKK eddig kevés gondot fordított az egyes kerületekre /megyék-re/. 1958-tól kezdve minden kerületnek saját előadója lesz. Ezek egyrészt a Kabinet tagjai közül, másrészt a munkatársi aktiva soraiból fognak kikerülni.

A KKKK munkaterve magában foglalja mind a feladat-tervet, mind az egyes munkatársak egyéni terveit. A feladatok az osztályok szerint tagolódnak.

A tudományos osztály - a könyvtárügy elméletének terén végzendő munka keretében - a martini Matica slovenská-val, valamint a brnoi Egyetemi Könyvtárral karöltve a csehszlovák könyvtárak, illetve a Szovjetunió és a népi demokráciák, valamint más országok könyvtári tapasztalatainak tanulmányozása alapján folyóiratot fog kiadni, mely a fontosabb könyvtári kiadványokból és folyóiratcikkekből válogatott kivonatokat, vagy esetleg teljes fordításokat közöl. Ezzel egyidejűleg - ugyancsak az említett könyvtárakkal való együttműködésben - annotált bibliográfiai kartotékot tesz közzé. Az osztály további feladata a könyvtártudományi kutatások anyagának /a kutatási jelentéseknek/ feldolgozása. A tudományos osztály együtt fog működni a szaksajtóval, s híreket, recenziókat, cikkeket biztosít számára; ilyen vonatkozásban az Unescoval történt megállapodásból eredő kötelezettségeket is el fogja látni. Amennyiben sikerül elérni, hogy az Orbis Kiadó kontingenst biztosít számunkra, az osztály "KKKK kiadvány-sorozat"-ot indít; ennek keretében könyvtártudományi és módszertani szakmunkák és fordítások megjelentetését tervezi a legfontosabb külföldi - főleg szovjet - kiadványokból.

Az osztály további feladata értekezletek, előadások, tanulmányi kirándulások rendezése, továbbá a csehszlovák könyvtárosok Pozsonyban tartandó országos kongresszusának előkészítésében való részvétel. Az időszerű problémákról szóló értekezleteken kívül a tudományos osztály ismét megrendezi a belföldi és külföldi könyvtárosok havi megbeszélését; ezeknek tárgyát a könyvtártudomány és a könyvtári gyakorlat kérdései képezik.

A tudományos osztály fontos feladata a szakmai kiadványok és a könyvtárak munkájára vonatkozó tájékoztatások cseréje bel- és külföldi viszonylatban egyaránt. Ennek a tevékenységnek a keretében az osztály külföldi tanulmányutakat szervez a csehszlovák könyvtárosok számára Lengyelországba, a Német Demokratikus Köztársaságba, Jugoszláviába stb.,

s tapasztalateserét kezdeményez a Szovjetunió és a népi demokratikus országok könyvtárosai közt. Felelősségteljes feladata lesz a csehszlovák-német könyvtáros-konferencia megrendezése, melyre 1958 első felében, Prágában kerül sor.

A bibliográfiai tevékenység keretében elkészíti a KKMK segédkönyvtárának katalógusát és a könyvtárak kivánságára részletesebb könyvtártudományi bibliográfiákat állít össze.

A KKMK kutatóterme legalább 15-tel /10 %-kal/ emeli a könyvtártudományi folyóiratok és bibliográfiák számát, létrehozza és kiépíti a segédkönyvtár analitikus szakkatalógusát és hetenként kétszer kiállítást rendez a könyvtártudományi szakirodalomból.

A módszertani és instruáló osztály - a könyvtárak állománygyarapításával kapcsolatos munka keretében - az 1958. év folyamán felméri a közművelődési könyvtárak könyvállományának helyzetét. A tanácsadó tevékenység területén különös figyelemben részesíti azokat a kerületi közművelődési könyvtárakat, amelyek tanulmányi osztály felállításán dolgoznak. A katalógizálás munkaterületén létrehozza a figyelemmel kíséri a közművelődési könyvtárak katalógushálózatát s ezeknek a könyvtáraknak használatára kiadja a Tropovszkij-féle osztályozás kivonatát. Az Egyetemi Könyvtár Bibliográfiai osztályával karöltve előkészíti a járási könyvtárak mintakatalógusát. Egyidejűleg rendszeresen figyeli az új szovjet könyvtári osztályozás fejlődését.

Az olvasószolgálat területén átfogóan tanulmányozza az olvasók érdeklődését és szükségleteit, s sajtó alá rendezi és kiadja J. Houdková "Az olvasóval való egyéni foglalkozás a közművelődési könyvtárakban" című szakdolgozatát.

A gyermekekkel és az ifjúsággal való foglalkozás terén - a hodónicei Kisérleti Könyvtárban - rendszeres figyelmet fordít a műszaki irodalomnak az ifjúság körében történő propagálására s megvizsgálja a politotechnikai oktatás és a pályaválasztásra való előkészítés kérdéseit. Az eredményről kutatási jelentést készít. Módszertani utmutatót ad ki a gyermekekkel való foglalkozásról.

A tudományos irodalommal való foglalkozás területén - Csehszlovákia Kommunista Pártja XI. Kongresszusának időszakában - "A politikai irodalom propagandája", a természettudományos irodalom propagálására pedig

"A természettudományos irodalom propagandája az ifjúság körében" címmel utmutatót ad közre.

A szépirodalommal való foglalkozás munkaterületén módszertani utmutató jelenik meg a cseh, szovjet és világirodalmi alkotásokról.

A módszertani és instruáló osztály fogja továbbá irányítani és szervezni a "Kiváló közművelődési könyvtárt építünk" elnevezésű versenyt, népszerűsítve a munkaverseny előnyeit és a legjobb könyvtárak tapasztalatait, hogy a többi könyvtár is igyekezzék elérni a versenyző könyvtárak színvonalát. Együttal megteremtjük a tudományos könyvtárak közti verseny előfeltételeit. Az osztálynak lesz a feladata az is, hogy elbírálja és propagálja a könyvtári munka területén benyújtott ujitásokat.

A KKMK gondja lesz a könyvtárak és az olvasás propagálása a sajtó, film, rádió, televízió stb. útján.

A módszertani és instruáló osztály programszerűen biztosítja a módszertani munka koordinálását szolgáló "Metodický zpravodaj" /Módszertani Értesítő/ megjelenését.

A hodonicei /znojmo-i járás/ Kísérleti Könyvtár tevékenysége arra fog irányulni, hogy a gyakorlatban verifikálja az olyan jellegű körzeti rendszert, amelynél a központi könyvtárban főfoglalkozású könyvtáros dolgozik. A Kísérleti Könyvtár kipróbálja továbbá a KKMK illetve más módszertani kabinetek által készített módszertani utmutatókat. A Kísérleti Könyvtár munkájának első évei alatt szerzett tapasztalatokat külön kiadványban fogjuk feldolgozni abból a célból, hogy megjavítsuk a falusi könyvtárak olvasószolgálatát.

Az osztály további feladatai: a módszertani kabinetek munkaterveinek koordinálása és a közös módszertani munkaterv végrehajtásának figyelemmel kísérése; a módszertani előadók országos tanácskozásának megrendezése; a kerületben /megyében/ lévő könyvtárakkal való rendszeres kapcsolat biztosítása a kerület könyvtárait gondozó módszertani előadók útján.

Az oktatási osztály kidolgozza a szaktanfolyamok, a levelező oktatás és az instruálás rendszerét és módszereit. Megvizsgálja a könyvtárosok szakképzettségének színvonalát s figyelemmel kíséri az egyes kerületekben folyó oktatómunkát. Jegyzeteket és sillabuszokat ad ki a tovább-

képző tanfolyamok hallgatói részére, valamennyi könyvtári tantárgyból.

1958-ban az oktatási osztály a következő tanfolyamokat és oktatást tervezi:

- 1/ kétéves felsőfoku esti tanfolyam az egyetemet végzett könyvtári dolgozók számára, levelező tagozattal /Olomouc/;
  - 2/ egyéves középfoku esti továbbképző tanfolyam a tudományos könyvtárakban dolgozó, középiskolát végzett dolgozók számára;
  - 3/ együttműködés a népművelési iskola könyvtári tagozatával az ott működő kétéves levelező tanfolyam megrendezésében;
  - 4/ hathetes bentlakásos tanfolyam a közművelődési könyvtárak dolgozóinak számára;
  - 5/ négynapos szakmai instruálás a kerületi közművelődési könyvtárak igazgatói részére;
  - 6/ egyhetes tanfolyam az ifjúsággal foglalkozó könyvtárosok számára;
  - 7/ háromhónapos alapfoku tanfolyam;
  - 8/ együttműködés a könyvtári dolgozók központi szemináriumainak előkészítésében;
  - 9/ az egyetemet végzett könyvtári dolgozók számára indított felsőfoku esti tanfolyam befejezése;
  - 10/ az egyetemet végzett könyvtári dolgozók számára indított háromszemessteres felsőfoku levelező tanfolyam befejezése;
  - 11/ az Egyetemi Könyvtár dolgozóinak oktatása;
  - 12/ a könyvtártudományi tanszékre és a népművelési iskola könyvtári tagozatára beiratkozott hallgatók könyvtári gyakorlatának megszervezése.
- A KKMK-nak összesen 18 dolgozója van. Ezeknek megoszlása a következő: vezető, a tudományos osztályon 6 fő, a módszertani és instruáló osztályon 8 fő, az oktatási osztályon 3 fő. A dolgozók közül 5-en technikai és kisegítő munkákat végeznek.....

.....

Eredeti cím: Úkoly Ústředního vědeckometodického kabinetu knihovnictví při Národní a Universitní knihovně v r. 1958.

Megjelent: Knihovník, 1958. 1.sz. 19-21.lap.

OSzK.ford.sz.: 1911.